

sammen skaper vi

OAS – Opplevelse av sammenheng

Øyvind Mellem

Fylkesmannens fagmøte - Barnehage, 10.09.2020

vekstmiljø for alle

OAS – Opplevelse av sammenheng

Om de «røde trådene». Hva er sammenhengen mellom Rammepplan, lovverk, fagfornyelse, folkehelse, barnets beste, barnehage, skolen, oppvekst, kvalitetsutvikling... Hva betyr dette i den praktiske hverdagen?

Og hva betyr dette for ansvaret og oppgaver?

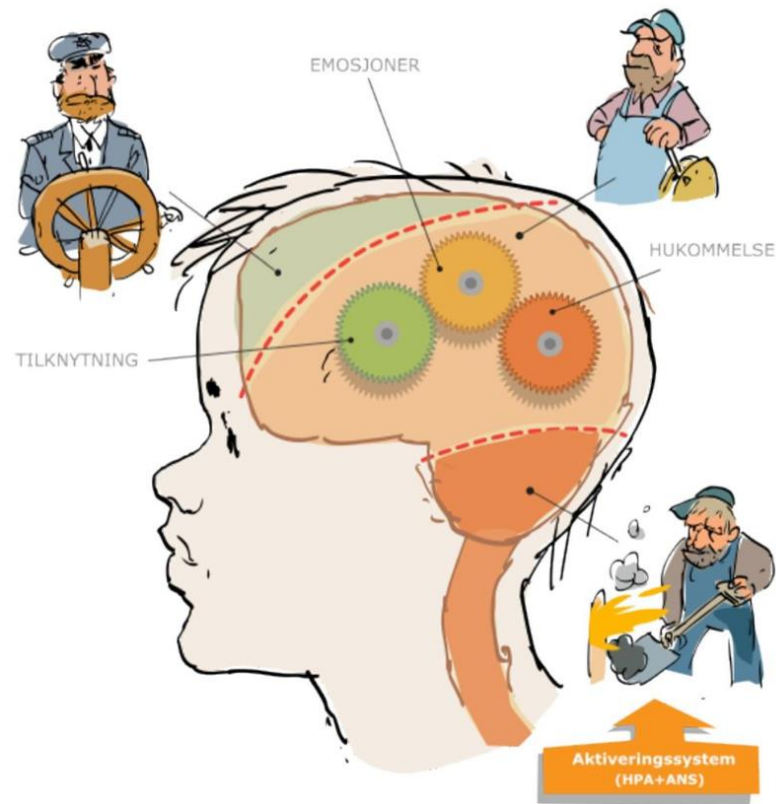

Det store bildet - sammenhengen

Den tredelte hjernen

BARNESYN

Slik vil vi forstå barn og unge i vår kommune:

Barn er ikke vanskelige, de kan ha det vanskelig.

Uforståelig atferd kan være uttrykk for smerte.
Tidlige livserfaringer påvirker barns utvikling, på godt og vondt.

Universelle tiltak og tidlig innsats

Tre oppfatninger av helse

	Som fravær av sykdom	Som en ressurs	Som velbefinnende
Tilstand	Å være	Å ha	Å fungere
Beskrivelser	Fravær av sykdomstegn og symptomer	Robusthet Styrke Motstandskraft	Opplive velvære Aktiv Gode relasjoner
Relasjon til sykdom	Ødelegges av sykdom	Gir motstand mot sykdom	Kan oppleves til tross for sykdom

Kilde: Tjomsland, Viig: *Læring i en helsefremmende skole*, 2015

Salutogenese

(Kilde: <https://sml.snl.no/salutogenese>, Lastet 15.08.2019)

- Teori om fysisk og psykisk helse som fokuserer på hva som fremmer god helse og gir individer økt mestring og velvære.
- Ble utviklet som en motsatsteori til patologien, som vektlegger årsaker til sykdom.
- Innen den salutogene forståelsen har helse med holdningen til livet å gjøre: holdninger til å takle stress og uventede forhold.
- Den israelsk-amerikanske sosiologen Aaron Antonovsky (1923-1994) kalte denne holdningen for «sense of coherence» (SOC)/»opplevelse av sammenheng» (OAS)

OAS – Opplevelse av sammenheng

OAS kan forstås som en opplevelse av sammenheng, eller forståelsen av situasjonen det enkelte individ skal håndtere ut fra tre aspekter eller dimensjoner som er i et gjensidig samspill:

- Om vi tror situasjonen er påvirkbar
- Om vi tror situasjonen lar seg forklare
- Om vi tror situasjonen byr på overkommelige utfordringer

- Å ha en sterk OAS er ifølge denne teorien å være motivert for å håndtere stressende situasjoner, ha tro på at man forstår situasjonen og har ressurser tilgjengelig.

Empowerment

- Ideen om *empowerment* er også sterkt knyttet til det salutogenetiske helsebegrepet.
- Empowerment kan oversettes med å «ta styring eller makt over» et fenomen eller objekt. Bruken av begrepet innen salutogenesen innebærer et mål om at individer kan få bedre helse ved å utvikle kunnskapen om å ta styring over de faktorer som er helsefremmende eller gjør frisk.
- Empowerment som «Myndiggjøring»

Menneskets tre medfødte behov - Deci og Ryan

- Behov for kompetanse
- Behov for autonomi
- Behov for tilhørighet

Strategisk kompetanseutvikling

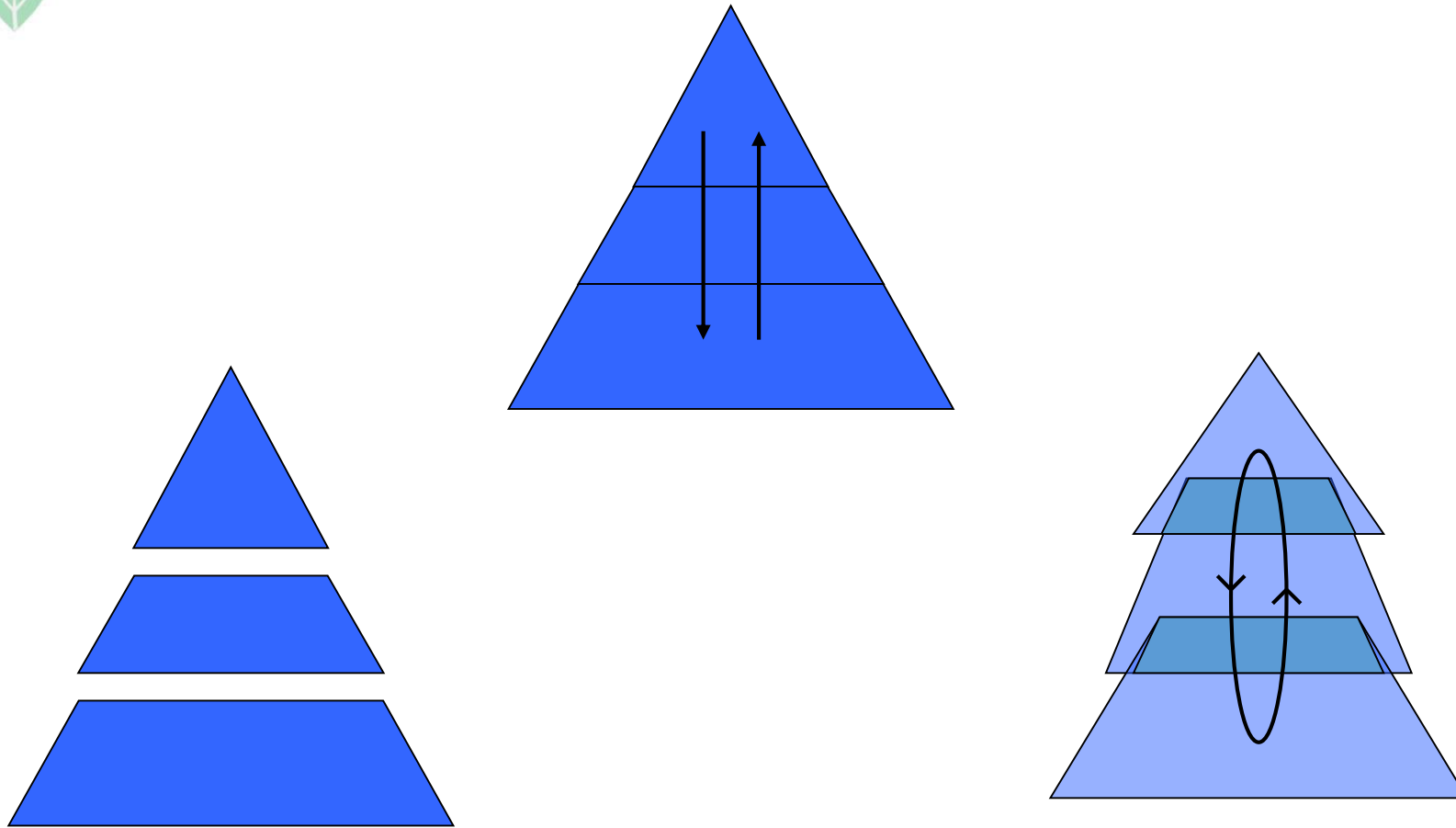
KAPASITETSBYGGING:

- Verdier
- Kompetanse
- Motivasjon

FELLES RETNING

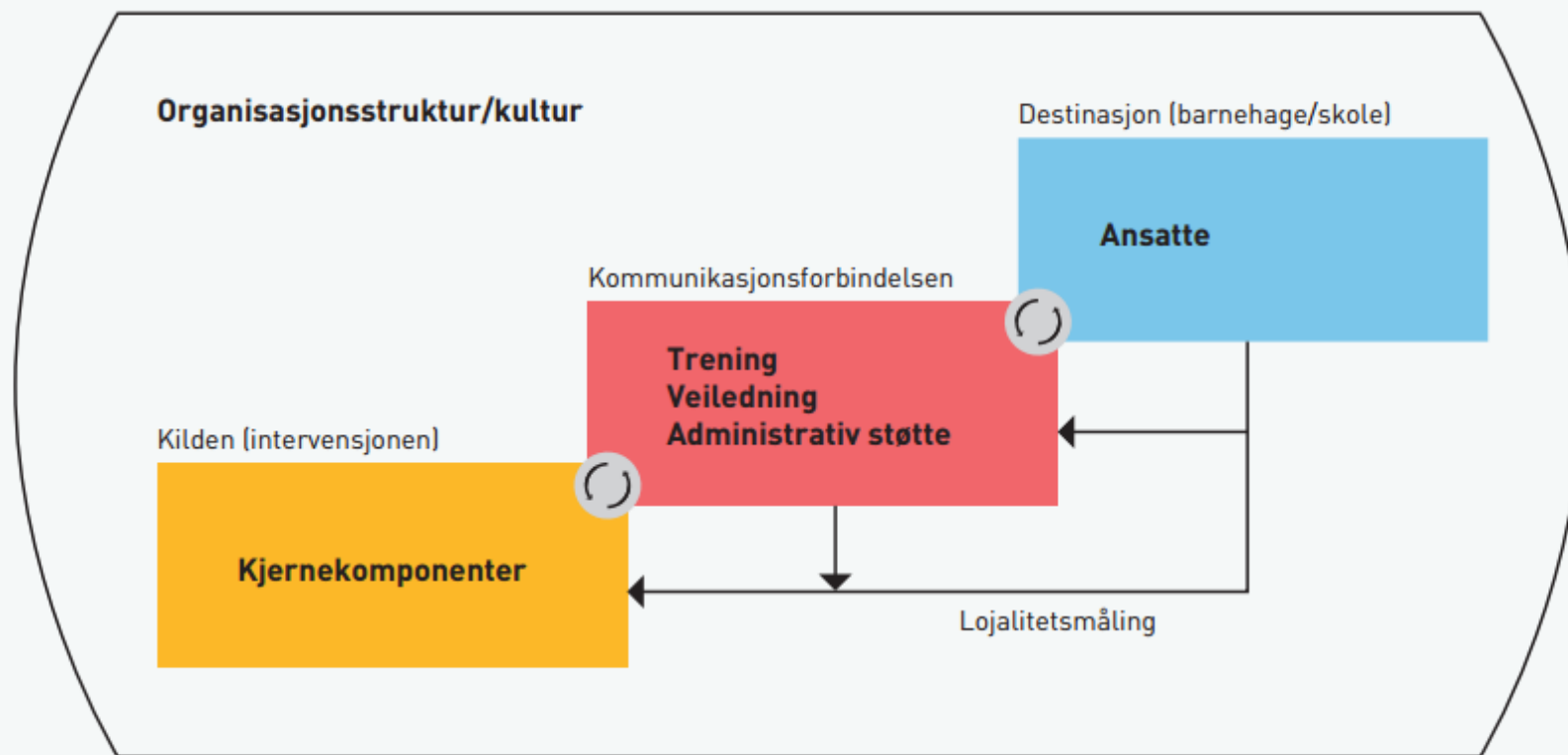

Knut Roald: Kvalitetsvurdering som organisasjonslæring

Fig.1 Rammeverk for implementering. (Fixsen m.fl. 2005).

Indikatorer - positiv sammenheng mellom tiltak og psykisk helse

HANDLINGSKOMPETANSE	SOSIAL OG EMOSJONELL KOMPETANSE	STRESSHÅNTERING	PSYKISK HELSEFREMMENDE KOMPETANSE
Demokrati	Selvbevissthet	Selvtillit	Kunnskap om god psykisk helse og psykisk velvære
Deltakelse	Styring av følelser	Emosjonell kontroll	
Motstandskraft (empowerment)	Empati	Mestring/sammenheng (Coping/SOC)	
Selvledelse	Motivasjon	Robusthet/motstandsdyktighet (resilience)	
Medvirkning	Sosial deltakelse	Autonomi/kontroll	
	Respekt/relasjoner		
	Toleranse		
	Sosial støtte		
	Engasjement		
	Skole, - barnehagetilknytning		

Meld. St.6: Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

«Alle barn fortjener en god start. Barn og unge skal oppleve å lære, leke, utvikle seg og mestre. Trygge rammer er viktig. Trygge barn som trives, lærer bedre.»

Fra innledningen til Stortingsmelding 6

Bygger på tidligere arbeid og rapporter

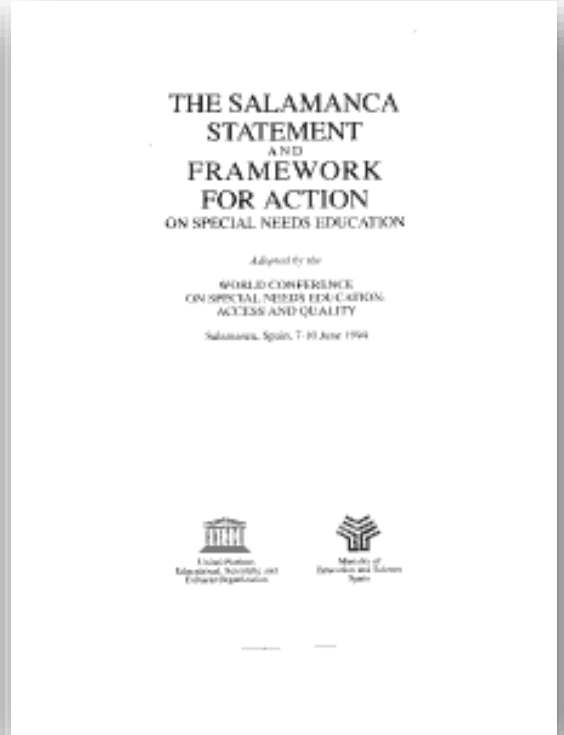
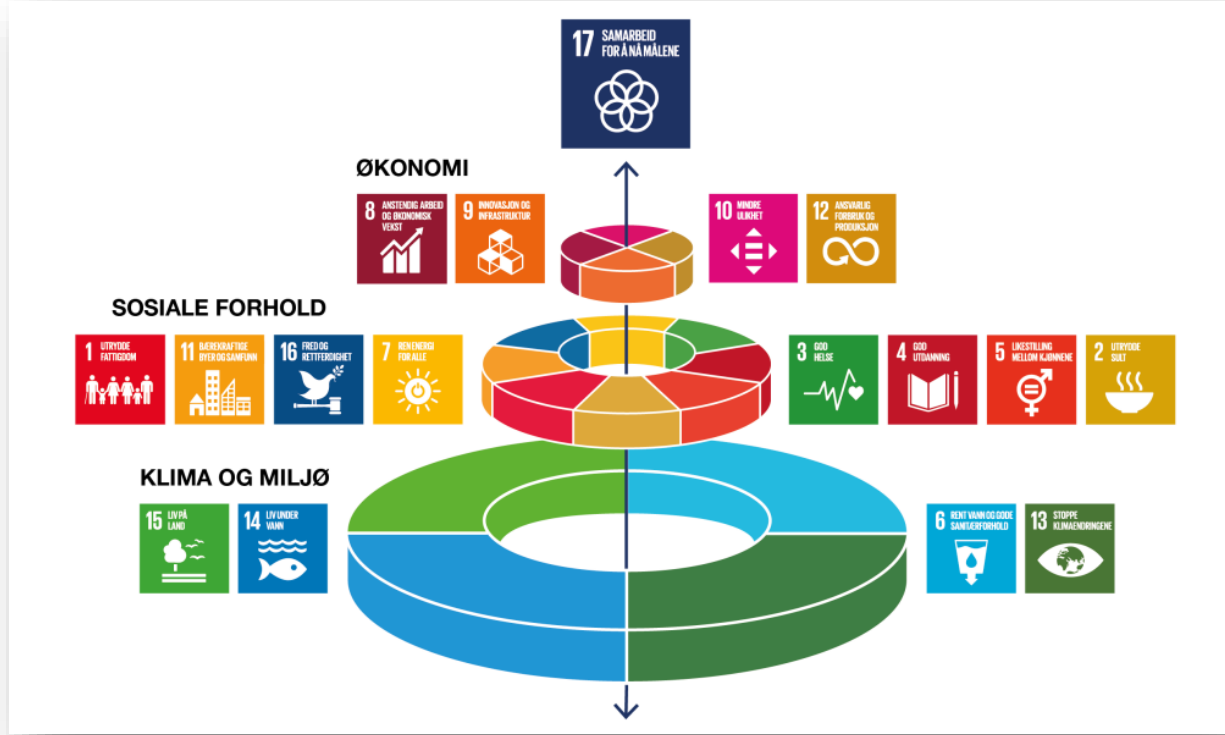
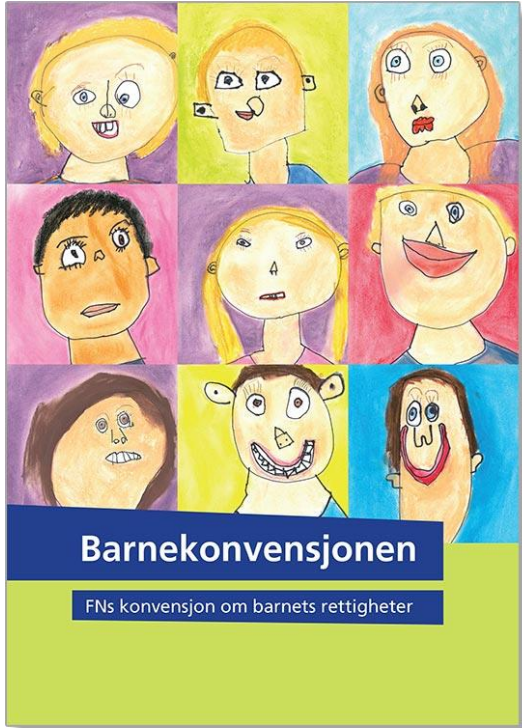
- Stortingsmelding 6: «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO»

Internasjonale føringer

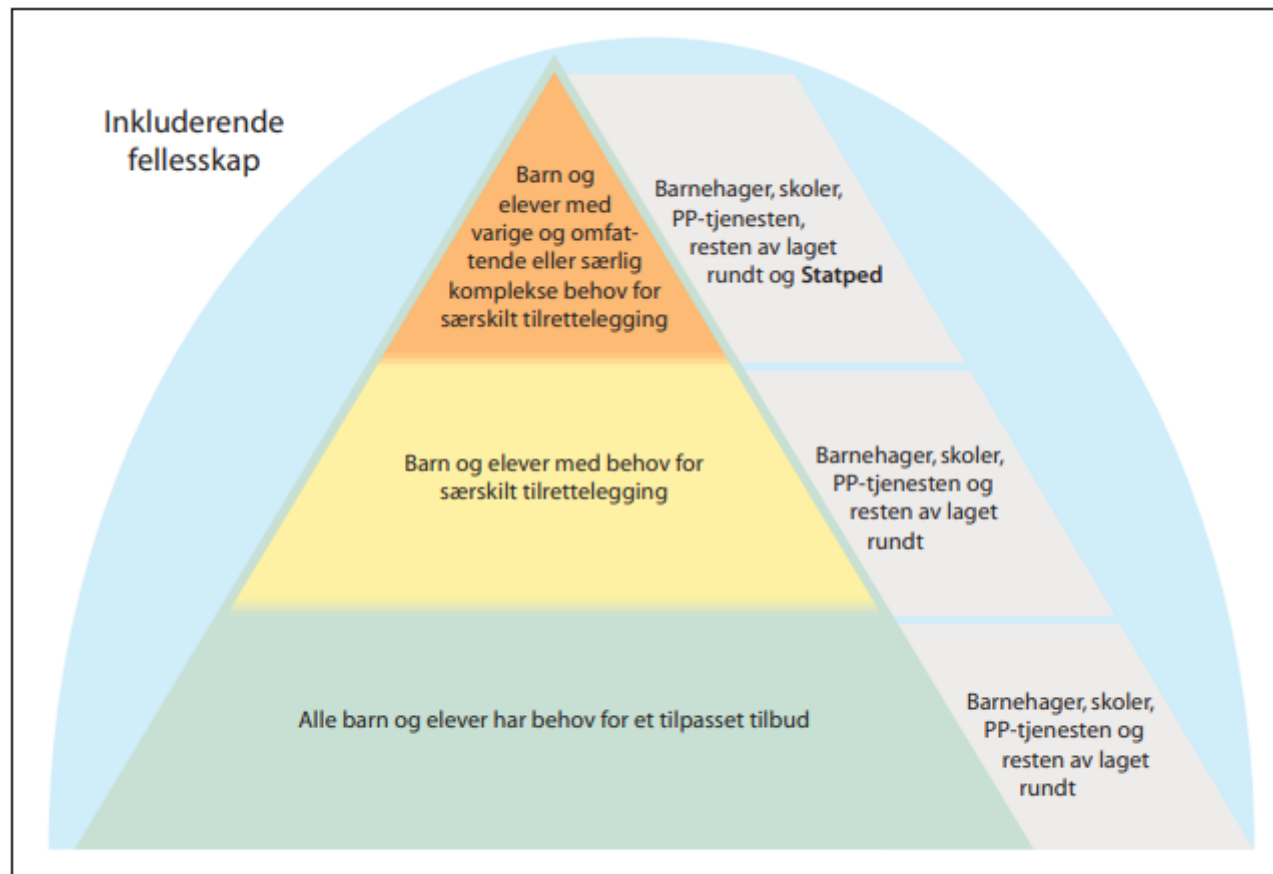

Andre rapporter

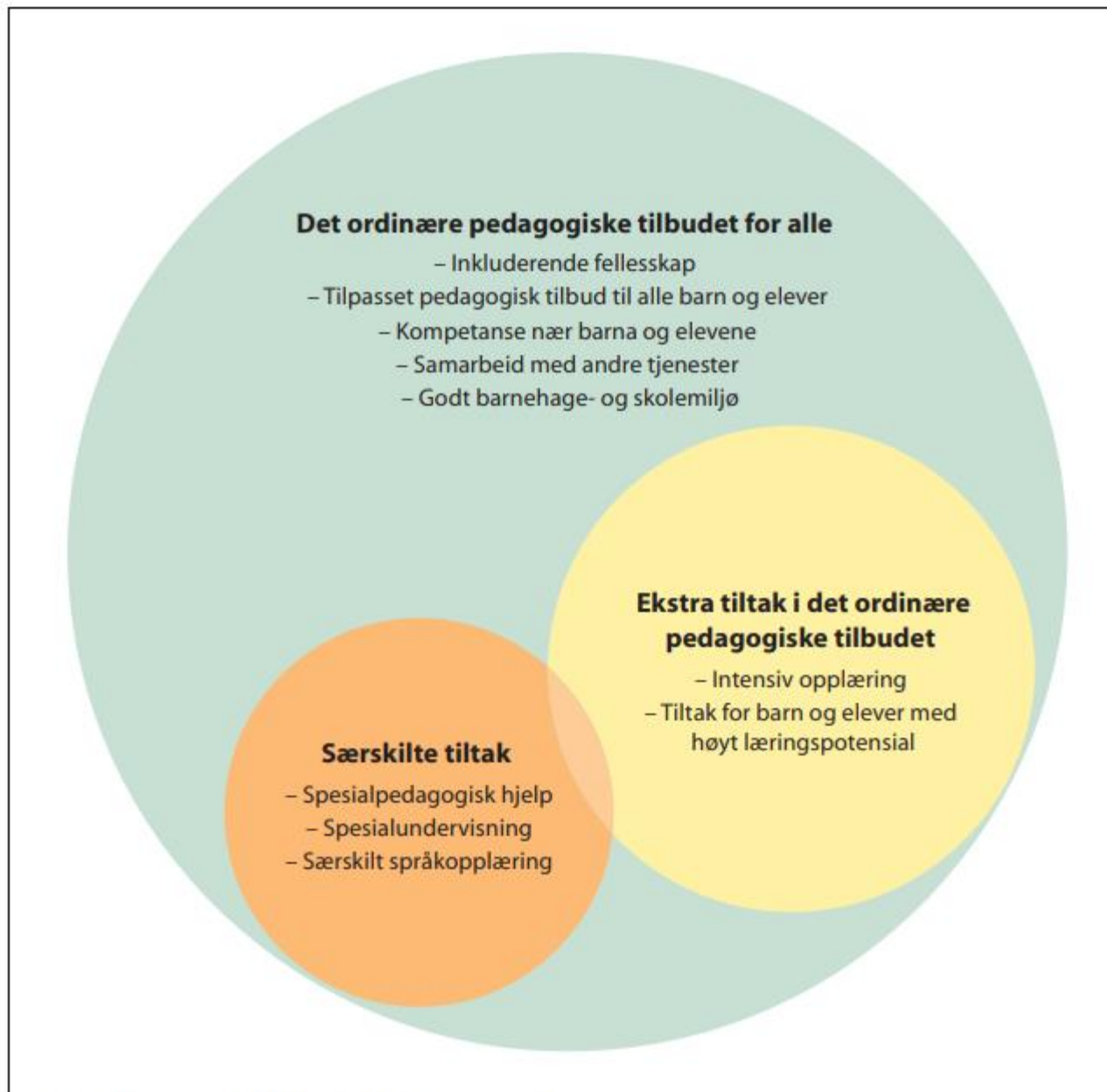

Figur 7.1 Innsats rettet mot tre nivåer av behov

Fra Stortingsmelding 6, s. 93

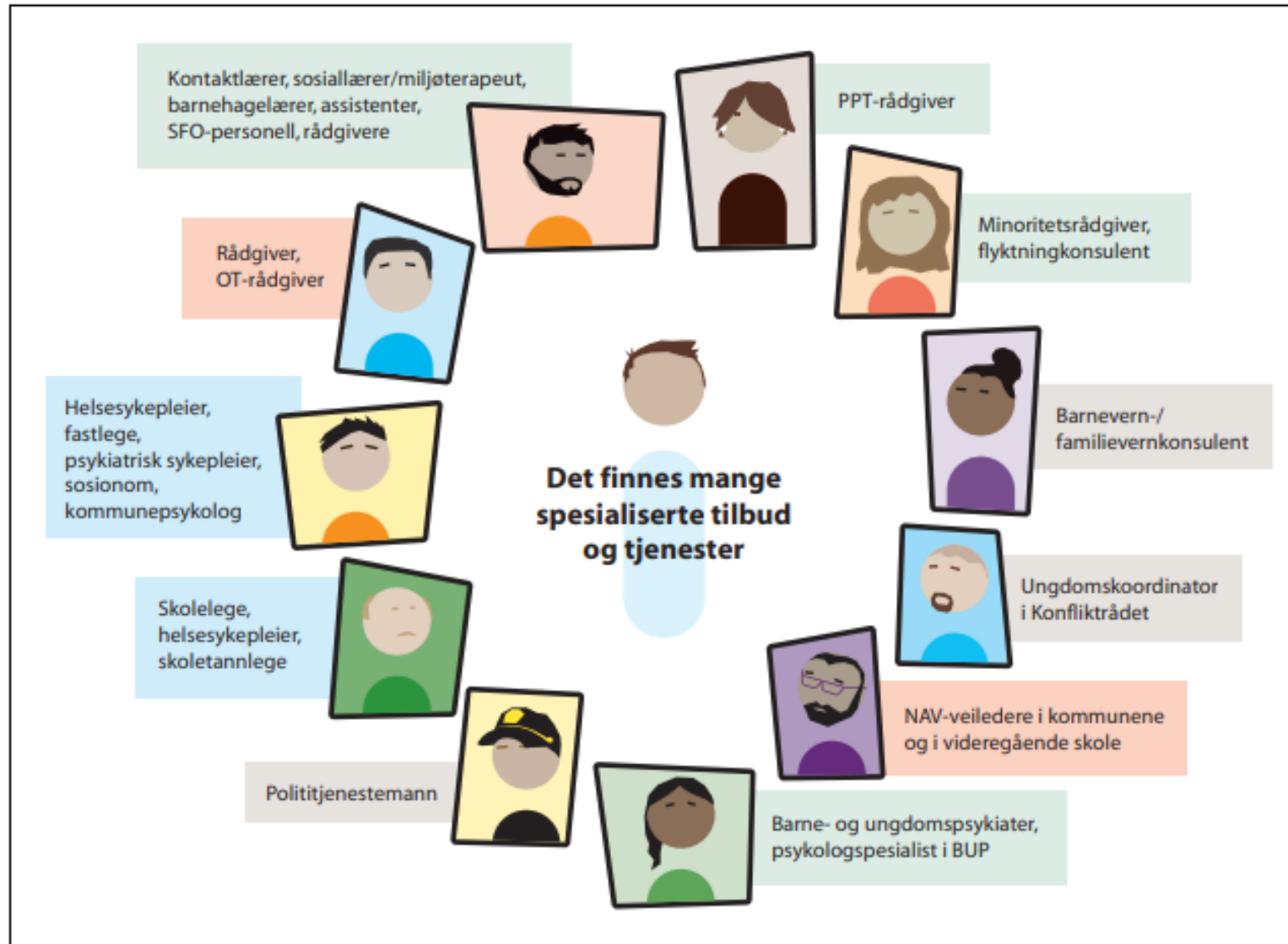
sammen skaper vi veikstmiljø for alle

Fra Stortingsmelding 6, s. 49

Figur 3.2 Inkluderende fellesskap i barnehage og skole

Figur 6.1 Barn og familiene deres kan ha behov for å ha kontakt med flere ulike personer, i ulike tjenester og sektorer

Fra Stortingsmelding 6, s. 79

Kilde: Basert på figur utarbeidet av 0-24-samarbeidet (<https://0-24-samarbeidet.no/dokumenter/>)

Fokusområder i Stortingsmelding 6

- Tidlig innsats og kvalitet i hele barnehage og skoleløpet
- Mer inkluderende praksis
- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Kompetanse i barnehager og skoler og i støttesystemene
- Laget rundt barna og elevene (BTS: Bedre tverrsektorielt samarbeid)
- Det statlige støttesystemet (Statped)
- En skolefritidsordning for alle

Det store bildet

- «Mange baller i luften?»
- Behov for å skape oversikt - Opplevelse
- Hverdagen er kompleks
- Mange mål og føringer – Kan virke overveldende (eller motstridende?)

Facing a Challenge

You may feel anxious, nervous, scared, excited or comfortable.

Problem Solving

You may feel anger, distraction, frustration, challenge, confusion or uncomfortable.

Having a Go

You may feel interested, hooked and use prior knowledge.

Deep Learning

You may learn a sense of collaboration and concentration.

Successful Learning

You should feel achievement and pride.

The Learning Pit

twinkl

www.twinkl.co.uk

sammen skaper vi læremiljø for alle